

„Бургаски свободен университет“, Бургас

С Т А Н О В И Щ Е

от доцент д-р Красимир Стоянов Коев за дисертационния труд на Десислава Бурянова Кузманова на тема „Изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие“
за получаване на образователна и научна степен „Доктор“ по Граждански процес (научно направление 3.6 Право)

Дисертационният труд бе обсъден и допуснат до публична защита на заседание на Програмния съвет по частно право при Центъра за юридически науки към Бургаски свободен университет, проведено на 17.02.2023 година.

Докторантът е зачислен на самостоятелна подготовка в Центъра за юридически науки към Бургаски свободен университет.

Изследванията по дисертационния труд са извършени самостоятелно и в Бургаски свободен университет.

Дисертационният труд се придружава от декларация за оригиналност и достоверност, подписана от докторанта.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Настоящото становище е изготвено с оглед защитата на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“ (Граждански процес) на Десислава Бурянова Кузманова, докторант на самостоятелна подготовка Центъра по юридически науки към Бургаски свободен университет.

Процедурата е започната на основание съответните текстове от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ППЗРАДРБ) и Правилника за развитието на академичния състав в БСУ, а така също и съгласно решение на Програмния съвет на ЦЮН на БСУ (Протокол 17.02.2023 г.).

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПРАС в БСУ.

Процедурата се провежда при условията на пар. 40 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на ЗРАСРБ (ДВ, бр. 30/2018 г.) и е коректно спазена.

I. Информация за дисертанта.

Дисертантката Десислава Бурянова Кузманова е била докторант на самостоятелна подготовка по Граждански процес в Центъра по юридически науки на Бургаския свободен университет с научен ръководител проф. д-р Силви Чернев. Отчислена е с право на защита.

Десислава Бурянова Кузманова тя е завършила своето висше юридическо образование в Нов Български университет, гр. София като преди това е придобила бакалавърска степен по психология. Понастоящем е управител на ООД в отдел „Правни консултации и анализи“, а преди това е заемала мениджърски позиции в различни

дружества. Докторант Кузманова има опит в областта на дружественото право, както и необходимите практически познания, които обуславят и добра научна разработка. Докторант Кузманова има публикации в различни правни издания по темата на дисертацията. За целта на настоящето становище ще се подложи на анализ само дисертационния труд и статиите, свързани с него.

Видно е от горната справка, че дисертантката има значителен практически опит в правоприлагането. Този ѝ опит е дал сериозно отражение в разработения дисертационен труд. Налице е съвпадение между областта на научните ѝ изследвания и областта, в която практикува.

Докторант Десислава Кузманова отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, което е видно от приложената справка.

II. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Представената дисертация е в общ обем от 307 (триста и седем) страници. Направени са 290 (двеста и деветдесет) бележки под линия. Библиографията включва 60 заглавия на български, английски и немски езици, както и както и 9 източника, достъпни в интернет пространството. Дисертационният труд е организиран във Въведение; три глави и заключение, съдържа и подробна библиография, списък на използвани съкращения както и набор от предложения *de lege ferenda*, като в последното са изведени и систематизирани за прегледност основните резултати от изследването и предложенията на дисертанта за усъвършенстване на българското законодателство. Накрая е посочена и използваната литература. Авторефератът отразява основните научни и научно-приложни приноси. Авторката има 6 публикации по темата на дисертацията.

Дисертационният труд представлява подробен анализ на изпълнението на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие. Това е тема, която традиционно е представена частично в учебните курсове по Граждански процес и Търговско право, но при сега действащия ГПК е първото подробно монографично научно изследване в българската правна. То може да бъде характеризирано като актуално и навременно като при изследването е ползвана и значителна по обем и съдържание съдебна практика.

Предметът на изследването в предоставения дисертационен труд е ясно очертан от дисертантката още в увода - изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие. Самото изследване е задълбочено и се отличава с богатство на разглежданите хипотези. Изложението като цяло е правилно организирано като структура и отделните части са сравнително добре балансирани. Езикът е разбираем и четивен особено с оглед на специфичната процесуална материя, като същевременно показва, че дисертантът владее на високо ниво същата. Поддържаните от него тези са логично и подробно аргументирани. Анализирани е цялата достъпна практика на ВС/ВКС, свързана с изследваните от дисертанта проблеми. Правният анализ е използван умело от дисертанта, за да изведе недостатъците на българската правна уредба и съответно да подкрепи своите предложения за усъвършенстване на законодателството.

В глава първа са разгледани въпросите, свързани с теоретичното изясняване на понятието и правната същност на изпълнението върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие. Използван е богат исторически и сравнителен анализ. Разгледани са редица чуждестранни законодателства. В този

смисъл анализът на големия брой чужди законодателства вече представлява научен принос и безусловно ще представлява интерес за специалистите в тази материя.

В Глава втора се разглеждат обстойно обектите на изпълнение на парични вземания. Изследването и в тази част е сравнително добре структурирано и балансирано. Подробно, систематично и аргументирано са разгледани особеностите на принудително изпълнение върху дяловете и акциите при различните видове търговски дружества. Полемиката с други автори е коректна, дори и когато не се поддържа дадена теза от автора.

В глава трета е разгледан въпросът за допустимостта на изпълнителния процес и правото на принудително изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие. Именно тази част от изследването е особено интересна и стойностна и в нея се установяват редица научни приноси. Значителна част от тезите на автора в главата са логически и нормативно обосновани.

В заключителната част по същество са обобщени основните изводи и тези на автора. Това е и систематизация на научните и научно-приложни резултати (изводи).

В самостоятелна част от рецензирания труд са изведени и обобщени направените предложения за усъвършенстване на относимата правна уредба.

III. Положителни характеристики на представения труд

1. Изборът на темата е сполучлив преди всичко поради широкото използване и значение на проблематиката във връзка с изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие. Следва да се държи сметка, че проблематиката на прилагането на уредбата е сравнително нова, не винаги е съвсем подробна, а дори може да включва и противоречиви или поне неясни моменти.

2. Разработката разкрива задълбочени познания на дисертанта в материята на търговското и гражданскопроцесуалното право, а така също и на допирателни теми от областта на гражданското право изобщо – например наследственоправни.

3. Дисертантката е изследвала обстойно и подробно всички аспекти на този правен институт, поставящ множество проблеми и често осветен от теорията противоречиво.

4. В работата широко е използвана цялата налична съдебна практика.

5. Езикът е ясен и точен. Научният апарат включва голям брой произведения на български език (39), а така също и чуждестранни заглавия (20 - на немски и английски език), както и 9 източника, достъпни в интернет пространството.

6. Като цяло работата е добре структурирана и балансирана (с някои изключения), обхванати са широк кръг от въпроси, а изложението е последователно и логично.

7. Дисертационният труд разкрива редица научни и научно приложни резултати, които могат да бъдат определени като приноси в развитието на правната наука у нас. По-важните според мен са:

7.1. Задълбочен анализ при изследване на съотношението между чл. 517, ал. 1 ГПК и чл. 96, ал. 1 ТЗ относно неограничено отговорните съдружници и извода, че е без значение, дали безуспешното принудително изпълнение върху движимото имущество на длъжника-съдружник е проведено преди или след налагането на запора. Посочването на проблемите, касаещи съотношението между тези два текста тъй като и при сега действащия ГПК са съхранени проблемите, съществували още при действието на чл. 398б, ал. 1 от стария ГПК;

7.2. Задълбочено разглеждане на множество специфични хипотези на изпълнение на парични вземания върху дялове: а/. в събирателно дружество на повече от един съдружник от един и същ и от различни кредитори; б/. в командитно дружество при един и повече комплементарни и един или повече командитисти, както и особеностите на правните последици при всяка от тях;

7.3 Интересна, макар не и безспорна е тезата на авторката, че производството по чл.517 ГПК следва да се прекрати ако в съдебната фаза безспорно се констатира, че дружеството е с отрицателен баланс и респективно съдружникът-длъжник няма да получи ликвидационен дял;

7.4. Следва да се кредитира и тезата на авторката, че в резултат на съдебното производство по чл.517 ГПК се създават отношения между от една страна породената процедура по ликвидация на търговското дружество, а от друга висящото изпълнително производство, в следствие на които се създават и отношения между назначения от съда ликвидатор и изпълнителния орган, както и критиката ѝ, че именно това взаимодействие не е уредено по законодателен път нито в ГПК, нито в ТЗ;

7.5. Следва да се кредитира тезата на авторката, че фразата „преди приключване на първото заседание по делото“ би следвало да отпадне от чл. 517, ал. 4, изр. 2 ГПК, ако все пак до устните състезания вземането на вискателя бъде платено било от дружеството, било от съдружниците;

7.6. Заслужава внимание и критиката на авторката относно правото на вискателя да обезсили акциите на длъжника със средствата на охранителното производство, което обаче може да бъде отменено по иск на всяко заинтересовано лице по чл. 537, ал. 2 ГПК. В тази връзка следва да се подкрепи виждането ѝ, че характерът на това производство не би следвало да бъде охранителен, а да представлява установителен иск, по подобие на исковото производство за установяване на факти съгласно чл 124, ал. 4 и ал. 5 ГПК с аргумента, че при охранителните производства решението не се ползва със сила на присъдено нещо, а в настоящия случай целеният ефект е постигнатото по съдебен ред обезсилване на акциите да се ползва със сила на присъдено нещо по отношение на страните по спора и да може да бъде противопоставено на всяко лице.

7.7 Интересна, макар не и безспорна е тезата на авторката, че следва изрично да се предвиди като изпълнителен способ не само изпълнение върху обособени части от търговското предприятие, но и върху цялото търговско предприятие. Именно фактическите отношения като елемент от ТП са деликатния момент – може ли по отношение на тях да се приложат изпълнителни способности или не. От друга страна, в редица случаи на продажба на ТП по реда на чл.15 ТЗ, именно фактическите отношения могат и се явяват този елемент, който е основен при ценообразуването на продажната цена на цялото предприятие. При настоящата редакция на закона тези отношения и тяхната „цена“ са напълно изключени от изпълнителното производство, което може да ошети както длъжника, така и кредитора – вискател.

IV. Към представения за рецензиране труд могат да се направят и някои бележки, които следва по-скоро да се възприемат не като слабост, а като препоръки:

1. В Глава първа е по-удачно да се започне с историческия и сравнително-правния анализ на различните законодателства по въпросната материя и на база изводите от това в края ѝ да се разгледат понятията и предложенията на авторката за тяхното научно съдържание;

2. В различните разгледани хипотези безкритично се възприема тезата, че при изпълнение на дълга по силата на общото правило на чл.74 ЗЗД, това по подразбиране води при всяка от тях до суброгация на изпълнителят лице. Действително правилото на чл.74 ЗЗД предвижда такава възможност, но в закона липсва легално определение за правен интерес от изпълнение на чужд дълг. Законодателят ни подхожда казуистично като той посочва в конкретните хипотези, кога според него е налице такъв интерес – например при солидарните съдлъжници, при поръчителството и т.н. Затова при всяка хипотеза суброгацията трябва да се аргументира, ако такъв е извода на авторката.

3. Настоящият труд би се обогатил, ако авторката включи в него и разглеждане на трудовете на проф. д-р Ангел Калайджиев по отделните елементи от темата във връзка с търговските дружества. Още повече, че част от тези трудове са съвременни и включват последните достижения на правната мисъл и доктрина.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед на изложеното се налага изводът, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагането на този закон и на специалните изисквания на Правилника за развитието на академичния състав на БСУ.

Дисертационният труд съдържа редица научни приноси с ползност за практиката и за евентуално усъвършенстване на законодателството и също така демонстрира, че Десислава Бурянова Кузманова притежава теоретични знания в областта на гражданския процес и търговското право и способност за самостоятелни научни изследвания.

Всичко това ми дава основание да дам **положителна оценка** на качествата на рецензирания труд и на докторанта, и да **предложа на уважаемото Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Граждански процес)** на Десислава Бурянова Кузманова – докторант на самостоятелна подготовка към Центъра за юридически науки на БСУ

05.05.2023 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Красимир Коев